

Bafa Gölü'nün Ekolojik ve Turistik Değerlerinin Ramsar Sözleşmesi Çerçevesinde SWOT Analizi ile Değerlendirilmesi

Semahat GÖKER ÖZYÜREK¹

ÖZ: Bu çalışma, Türkiye'nin önemli sulak alanlarından biri olan ve Aydın ili sınırlarında yer alan Bafa Gölü'nün ekolojik ve turistik değerlerini, uluslararası bir koruma çerçevesi olan Ramsar Sözleşmesi kriterleri bağlamında ele alarak, alanın mevcut durumunu SWOT analizi yöntemiyle sistematik olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Ramsar Sözleşmesi'nin sulak alanların korunması ve akılcı kullanımı ilkesini, sürdürülebilir turizm planlaması bağlamında ele alarak koruma ve kullanım dengesine yönelik stratejik bir çerçeve sunmaktadır. Kapsamlı bir literatür taraması ve resmi raporların analiziyle gerçekleştirilen SWOT analizi sonucunda, Bafa Gölü'nün zengin biyoçeşitliliği, Önemli Kuş Alanı (ÖKA) statüsü ve antik dönemden kalma kültürel miras unsurları (Herakleia Antik Kenti, Latmos Kaya Resimleri) güçlü yönler olarak tespit edilmiştir. Buna karşın, altyapı eksiklikleri, bütüncül yönetim planının yokluğu ve Büyük Menderes'ten kaynaklanan çevresel baskılar zayıf yönler olarak öne çıkmaktadır. Ramsar adaylığı ve ekoturizm gelişimi önemli fırsatlar sunarken; kaçak yapılaşma, kirlilik ve taşıma kapasitesi aşımı riski temel tehditlerdendir. Elde edilen bulgular, Bafa Gölü'nün sürdürülebilir şekilde korunması ve turizm faaliyetlerinin doğa temelli bir yaklaşımla planlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın temel katkısı, kültürel mirasın sulak alan yönetimine entegrasyonu konusunda somut bir model sunmasıdır. Bafa Gölü örneği, Ramsar Alanı adaylık süreçlerinde sadece biyolojik kriterlerin değil, aynı zamanda bölgenin eşsiz kültürel ve tarihi mirasının da bir güçlü yön ve turizm fırsatı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koyarak literatüre önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bafa Gölü, Ramsar Sözleşmesi, Sulak Alanlar, Sürdürülebilir Turizm, SWOT Analizi.

JEL Kodu: Q01, Q26, Q56, L83, Q57

Assessment of the Ecological and Touristic Values of Lake Bafa Within the Framework of the Ramsar Convention Through SWOT Analysis

ABSTRACT: This study aims to systematically evaluate the current status of Lake Bafa—one of Türkiye's significant wetlands located within the boundaries of Aydın Province—by examining its ecological and tourism values within the context of the Ramsar Convention criteria, an international conservation framework, using the SWOT analysis method. Addressing the Ramsar Convention's principle of the conservation and wise use of wetlands within the scope of sustainable tourism planning, the study presents a strategic framework for balancing protection and use. Based on a comprehensive literature review and the analysis of official reports, the SWOT analysis identifies Lake Bafa's rich biodiversity, its status as an Important Bird Area (IBA), and its cultural heritage elements dating back to antiquity (the Ancient City of Herakleia and the Latmos Rock Paintings) as key strengths. In contrast, infrastructure deficiencies, the absence of an integrated management plan, and environmental pressures originating from the Büyük Menderes River emerge as major weaknesses. While Ramsar site candidacy and ecotourism development represent significant opportunities, illegal construction, pollution, and the risk of exceeding carrying capacity constitute the primary threats. The findings indicate that Lake Bafa should be conserved in a sustainable manner and that tourism activities should be planned through a nature-based approach. The main contribution of the study lies in proposing a concrete model for integrating cultural heritage into wetland management. The case of Lake Bafa makes a significant contribution to the literature by demonstrating that, in Ramsar Site candidacy processes, not only biological criteria but also the region's unique cultural and historical heritage should be considered as key strengths and tourism opportunities.

Keywords: Lake Bafa, Ramsar Convention, Wetlands, Sustainable Tourism, SWOT Analysis.

JEL Code: Q01, Q26, Q56, L83, Q57

¹Doktor, Bağımsız Araştırmacı, İzmir/TÜRKİYE. Email: semahatgr08@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-1263-6271

Giriş

Sulak alanlar, ekosistem hizmetleri açısından taşıdıkları kritik işlevlerin yanı sıra, biyolojik çeşitliliğin korunması, iklim dengesi ve yerel kalkınma süreçleri açısından da stratejik öneme sahiptir (Korkanç, 2004). Bu alanların aynı zamanda rekreasyonel ve turistik kullanımlar yoluyla toplumla bütünleşebilmesi, koruma-kullanma dengesi açısından doğru politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Talay, Akpınar ve Belkayalı, 2010). Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin önemli sulak alanlarından biri olan Bafa Gölü'nün, ekolojik ve turistik değerleri bağlamında Ramsar Sözleşmesi kriterleri doğrultusunda SWOT analizi ile değerlendirilmesidir. Çalışma, Ramsar adaylığı potansiyeli taşıyan alanlara yönelik stratejik planlama yaklaşımlarına katkı sunmayı hedeflemektedir.

1971 yılında İran'ın Ramsar kentinde imzalanan Ramsar Sözleşmesi, özellikle su kuşları için yaşamsal öneme sahip sulak alanların korunmasını amaçlayan ilk uluslararası çevre sözleşmelerinden biridir. Sözleşme; biyolojik çeşitliliğin devamlılığı, ekosistem hizmetlerinin korunması ve sulak alanların akılcı kullanımı ilkelerini esas alır. Taraf ülkeler, kendi sınırları içindeki nitelikli alanları "Ramsar Alanı" ilan ederek, bu alanların korunmasını ve sürdürülebilir kullanımını taahhüt ederler (Davis, Blasco ve Carbonell, 1997). Türkiye 1994 yılında sözleşmeye taraf olmuş ve bugüne kadar 14 Ramsar Alanı belirlenmiştir (DKMP, 2024).

Aydın ve Muğla illeri arasında yer alan Bafa Gölü, zengin flora ve fauna çeşitliliği, göçmen kuşlar için barınma alanı olması, tarihî ve kültürel miras barındırması (Herakleia Antik Kenti, Latmos kaya resimleri gibi) ve rekreasyonel turizm açısından sunduğu olanaklarla dikkat çekmektedir. Ancak bu çok yönlü değere rağmen göl, henüz Ramsar Alanı olarak ilan edilmemiştir. Buna karşın literatürde "potansiyel Ramsar Alanı" olarak sıkça atıf yapılan bir bölgedir. Bu durum, gölün hem korunması hem de sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesi ihtiyacını gün yüzüne çıkarmaktadır.

Bafa Gölü gibi çok yönlü doğal sistemlerin korunması, yalnızca ekolojik verilerle değil, aynı zamanda alanın sosyal, kültürel ve ekonomik işlevleriyle birlikte ele alınmasını gerektirir. Ancak Türkiye'de sulak alanların Ramsar Sözleşmesi bağlamında turistik ve rekreasyonel değerleriyle birlikte değerlendirildiği çalışmaların sınırlı olması, bu alanda bir boşluk olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin önemli sulak alanlarından biri olan Bafa Gölü'nü değerlendirmek; Ramsar adaylığı potansiyeli taşıyan alanlara yönelik stratejik planlama yaklaşımlarına katkı sunmak ve kültürel mirasın koruma ile turizm planlamasına entegrasyonuna ilişkin somut öneriler geliştirmektir.

Kavramsal Çerçeve

1. Ramsar Sözleşmesi: Amaç, Kapsam ve Kriterler

1971 yılında İran'ın Ramsar kentinde kabul edilen Ramsar Sözleşmesi, özellikle su kuşları için yaşamsal öneme sahip olan sulak alanların korunmasını ve bu alanların "akılcı kullanımı"ni hedefleyen ilk uluslararası çevre sözleşmesidir. Sözleşmenin temel amacı, dünya genelindeki sulak alanların biyolojik, ekolojik, ekonomik, kültürel ve rekreasyonel işlevlerinin tanımlanması ve bu değerlerin sürdürülebilir biçimde korunmasıdır. Sözleşme kapsamında bir alanın "Ramsar Alanı" ilan edilebilmesi için, belirli bilimsel ve ekolojik kriterleri karşılaması gerekir. Bu kriterler arasında; nadir veya tehdit altındaki türlerin yaşam alanı olması, biyolojik çeşitlilik açısından zenginlik taşıması, su kuşları ve göçmen türler için önem arz etmesi gibi ölçütler yer almaktadır. Türkiye, 1994 yılında sözleşmeye taraf olmuş ve bugüne kadar 14 sulak alanı Ramsar listesine dâhil etmiştir (Çağırankaya ve Meriç, 2013). Ancak hâlihazırda Ramsar adaylığı potansiyeli taşıyan birçok alan, etkin bir koruma statüsüne kavuşturulmamıştır.

Tablo 1. Türkiye’de Ramsar Alanı Olarak Tescillenmiş 14 Sulak Alan

Sıra	Ramsar Alanı	İl	Tescil Yılı
1	Sultan Sazlığı	Kayseri	1994
2	Göksu Deltası	Mersin (Silifke)	1994
3	Seyfe Gölü	Kırşehir	1994
4	Burdur Gölü	Burdur	1994
5	Akyatan Lagünü	Adana	1998
6	Gediz Deltası	İzmir	1998
7	Yumurtalık Lagünleri	Adana	1998
8	Kızılırmak Deltası	Samsun	1998
9	Uluabat Gölü	Bursa	1998
10	Manyas Kuş Cenneti (Kuş Gölü)	Balıkesir	1998
11	Kızören Obruğu	Konya	2005
12	Nemrut Kalderası	Bitlis	2013
13	Kuyucuk Gölü	Kars	2009
14	Lake Sera (Sera Gölü) – <i>Kayıtlarda görünmemekte → 14. alan son olarak*</i>		

Sulak alanlar; göller, deltalar, bataklıklar, sazlıklar ve kıyı lagünleri gibi çeşitli ekosistemleri kapsayan, kara ve su ortamlarının birleşiminden oluşan ekoton bölgelerdir. Bu alanlar, ekosistem hizmetleri açısından büyük önem taşımaktadır. Su döngüsünü düzenleme, karbon depolama, taşkınları kontrol etme, biyolojik çeşitliliği destekleme ve yerel iklimi dengeleme gibi kritik işlevlere sahiptirler. Bununla birlikte, sulak alanlar antropojenik baskılara karşı son derece hassastır. Tarımsal kirlilik, kontrolsüz yapılaşma, turizm baskısı ve iklim değişikliği gibi faktörler bu alanların bozulmasına neden olmakta; flora ve fauna türlerinin yaşam alanları kaybolmakta veya daralmaktadır. Bu nedenle sulak alanların korunması, yalnızca çevresel sürdürülebilirlik açısından değil, insan sağlığı ve yaşam kalitesi açısından da stratejik bir gerekliliktir. Ramsar Sözleşmesi bu doğrultuda hem ulusal hem de uluslararası düzeyde politika üretimini yönlendiren önemli bir referans niteliği taşımaktadır (Korkanç, 2004).

2. Araştırma Alanı: Bafa Gölü'nün Doğal ve Kültürel Özellikleri

Aydın ilinde bitki çeşitliliği bakımından öne çıkan alanlar arasında, Kuşadası Dilek Yarımadası-Büyük Menderes Deltası Milli Parkı, antik dönemde Latmos olarak bilinen Beşparmak Dağları, Bafa Gölü çevresi ve Koçak Kanyonu yer almaktadır. Özellikle Koçak Kanyonu, sunduğu zengin biyoçeşitlilik ile dikkat çekmektedir. Yaklaşık 8 kilometre uzunluğa sahip olan kanyon, yoğun bitki örtüsü sayesinde kimi bölümlerde adeta yağmur ormanlarını andıran görüntüler oluşturmaktadır; öyle ki bazı noktalarda gökyüzü neredeyse görünmez hâle gelmektedir. Sahip olduğu bitki zenginliği dolayısıyla Koçak Kanyonu, Avrupa Konseyi tarafından Biyogenetik Rezerv Alanı olarak kabul edilmiştir (Hürriyet Seyahat, 2017).

Büyük Menderes Deltası'nın güneydoğusunda yer alan çok hafif tuzlu bir göldür. Alan, bataklık kırlangıcı ve mahmuzlu kız kuşunun üreyen popülasyonları ile Önemli Kuş Alanı statüsü kazanır. Büyük Menderes Deltası'ndan gelen tepeli pelikan yıl boyunca gölde görülebilir. Bafa Gölü kışlayan su kuşları açısından büyük önem taşır. Küçük batağan, bahri, kara boyunlu batağan, karabatak, küçük karabatak, boz ördek, elmabaş patka ve sakarmeke kışlayan başlıca türlerdir (www.kulturportali.gov.tr).

Latmos bölgesi, Miletos'un 25 km doğusunda yer almakta olup Latmos Dağı'nın güney yamaçlarında kurulmuş Latmos şehrini ve Strabon tarafından kaydedilen Latmos Limanı'nı kapsamaktadır. Ayrıca Strabon, Latmos'un Troya'daki Phthires ile bağlantılı olduğunu ve bu ilişkinin dağla olan bağ üzerinden kurulduğunu da belirtmektedir (Konuk, 1997).

Bu bölge, 1952-1985 yılları arasında Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Koruma Kurulları tarafından incelenmiştir. 1980'li yılların başında, alana büyük ölçekli bir koruma statüsü kazandırılmaya çalışılmış, ancak bu girişim başarısızlıkla sonuçlanmıştır (Kocalar, 2018, 2020).

Aydın ve Muğla sınırları üzerinde yer alan Bafa Gölü Tabiat Parkı, 500 milyon yıl öncesine kadar uzanan jeolojik geçmişiyle dikkat çekmektedir. Dağlık alanlar ve vadilerde yürütülen çalışmalar, bölgenin jeomorfolojik yapısının özellikle jeoturizm açısından ilgi çekici ve özgün özellikler taşıdığını ortaya koymaktadır. Metamorfik değişim sürecinden geçmiş büyük kaya kütlelerinin, mineralojik ve petrografik açıdan araştırılması beklenmektedir. Büyük Menderes Havzası içerisinde yer alan Latmos Dağı (tepe kısmı tekerlek şeklinde yapı göstermektedir), 1375 metreye ulaşan yüksekliklere sahip geniş bir yükselti aralığına hâkimdir.

Latmos, dönemin en parlak şehirlerinden biri olup, bir ticaret, ulaşım ve depolama merkezi işlevi görmüştür (Peschow, 2011). Latmos Körfezi'nden hareket eden gemiler, zeytinyağı ve şarap ticareti yaparken, Latmos'un kuzeyindeki mermer ocaklarından elde edilen ürünleri de dönemin antik şehirlerine taşımışlardır. Ancak zamanla Büyük Menderes Nehri'nin taşıdığı alüvyonlarla körfezin denizle bağlantısı kesilmiş, böylece bugünkü Bafa Gölü oluşmuştur. Bu özelliğiyle göl, her ne kadar tektonik bir taban üzerinde bulunsa da alüvyonlarla kesilerek meydana geldiği için set gölleri grubunda yer almakta ve alüvyal set gölü karakteri göstermektedir (Akkurnaz, 2018).

Karia krallarına ait ortaya çıkarılan tarihî yapılar, kaleler ve şehir surları üzerinden anlaşıldığı üzere, dağların tarih boyunca jeostratejik açıdan önemli olduğu ortaya konulmuştur (Kocalar, 2020: 178-179). Menet Adası, İkiz Adası, Kapıkırı Adası ve Kahveasar Adası üzerinde manastır yapıları ve savunma kaleleri yer almaktadır. Bu yapıların M.S. 4-5. yüzyıllarda inşa edildiği tahmin edilmektedir. Bu yapılarda mermer, şist, granit, granodiyorit ve bazı metamorfik kayaların kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, ofiolit grubuna ait yeşil kayalar ile kuvarsit gibi sert kayaların, manastırların avlu ve duvarlarında dekoratif amaçlı, bazen art arda, bazen boşluklu şekilde kullanıldığı da görülmektedir. Bazı kaynaklarda, bölgeye Bergama'dan mermer taşındığına da dair kayıtlar bulunmaktadır (Akkurnaz, 2018).

Resim 1. Bafa Gölü Haritada Gösterimi

Kaynak: www.birhayalinpesinde.com

Herakleia antik kenti, Latmos Dağları'nın eteklerinde yer alan ve başlangıçta “Latmos” adıyla bilinen eski bir yerleşim yerinin devamı olarak ortaya çıkmıştır. Bölge, ilk olarak 1905 yılında Th. Wiegand tarafından, ardından 1909'da F. Krischen tarafından sistemli biçimde araştırılmış; Krischen, kentin surlarını mimari benzerlikler üzerinden MÖ 300 civarına tarihlendirmiş ve bu görkemli yapının Herakleia gibi küçük bir yerleşimin inisiyatifiyle inşa edilemeyeceğini öne sürerek dönemin önemli yerel yöneticilerinden Pleistarchos'un inşa ettirmiş olabileceğini ileri sürmüştür. Ancak daha sonraki arkeolojik veriler, bu surların Pleistarchos'tan daha önce, muhtemelen Antigonidlerin Karia'daki hâkimiyet dönemi olan MÖ 4. yüzyılın sonlarında, yani özellikle Demetrios Poliorketes zamanında inşa edilmiş olabileceğini ortaya koymuştur. Peschlow-Bindokat'ın kazılarında Latmos'un surlu, MÖ 6.–4. yüzyıla ait eski bir yerleşim olduğu ve bu yerleşimin terk edilerek, taşlarının Herakleia'nın yeni surlarında kullanıldığı anlaşılmıştır. Araştırmacı, bu sürecin zorunlu bir yer değişimi, yani halkın Pleistarchos tarafından zorla taşınmasıyla gerçekleştiğini iddia etmektedir. Kentin bir dönem “Pleistarcheia” adını almış olması ve bu ismin sonradan terk edilmesi, Stephanos Byzantios tarafından da aktarılmış ve Pleistarchos'un sadece adlandırma ve yönetim düzeyinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Yine Herakleia'daki temsilî yapılar – agora, tiyatro, gymnasium ve bouleuterion – Pleistarchos'un döneminden daha sonra, MÖ 3. ve özellikle 2. yüzyılda inşa edilmiştir. Bu da kentin başlangıçta yalnızca askeri amaçla kurulduğunu ve bir “başkent” ya da “residens şehir” değil, daha çok bir askeri üs işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, Bafa Gölü kıyısındaki Gökaya köyü yakınlarında bulunan ve kazılmamış bir tümülüs, Pleistarchos'un mezarı olabileceği varsayımıyla öne çıkmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında, Herakleia'nın büyük ihtimalle Demetrios döneminde stratejik bir garnizon olarak kurulduğu, Pleistarchos'un ise bu kente sonradan gelip adını verdiği ve kısa süreliğine yönettiği anlaşılmaktadır. Kent sonraki yüzyıllarda asıl kentsel ve kamusal gelişimini yaşamış, savunma işlevinden çok, geç dönemdeki politik ve sosyal yapısıyla öne çıkmıştır (Hülnden, 2000).

Resim 2. Herakleia Antik Kent Kalıntıları

Kaynak: Kocalar, 2020: 179

Bölgede farklı noktalarda Neolitik döneme tarihlenen kaya yerleşimlerine ait izler de bulunmuş olup, bölgede dağınık şekilde yer alan resimler en önemli buluntular arasında yer almaktadır. Ancak bu resimler, dış etkiler ve vandalizm nedeniyle zarar görmüştür. Antik kent ile dağılmış halde bulunan kaya resimlerinin yer aldığı dağlık alanın eteklerinin, koruma amaçlı bir kalkınma planı çerçevesinde özenle korunması gerektiği unutulmamalıdır. Ayrıca, gölün kirlenmesinin önlenmesi büyük önem taşımaktadır. Daha geniş bir ölçekte ise Büyük Menderes Havzası Planı'nın tamamlanması ve bu planın koruma odaklı kalkınma planı ile uyum içinde yürütülmesi gerekmektedir. Son olarak, bölgede bütüncül bir koruma bilinci oluşturulmalıdır. Son yıllarda Latmos Dağları'nda keşfedilen kaya resimleri, Anadolu'nun tarih öncesi arkeolojisi açısından en önemli buluntulardan biri olarak değerlendirilmektedir. Bu resimler, özgün anlatım dili ve içerik repertuarı sayesinde, tarih öncesi toplumların düşünce dünyasına ışık tutmaktadır. Batı Avrupa'nın buzul dönemine ait mağara resimlerinden farklı olarak, Latmos kaya resimlerinde hayvan tasvirleri yerine insan figürleri ön plandadır (Resim-3). İnsanlar burada bir topluluk içinde betimlenmiştir. Yerleşik yaşama geçiş süreci ve bu yaşam biçimindeki değişimler, kaya resmi sanatında bu örneklerde ilk kez görünür hâle gelmektedir (Peschow-Bindokat, 2006) (Arkeoloji Sanat Tarihi, 2011).

Resim 3. Kaya Resimleri

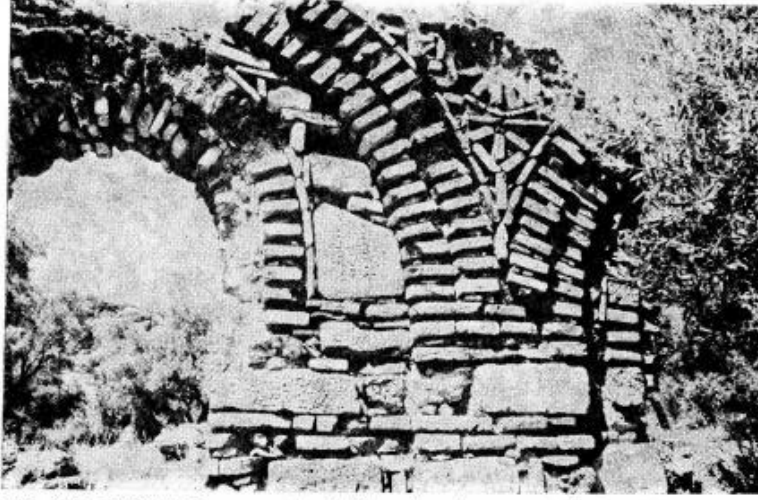

Kaynak: Kocalar, 2020: 179

Bafa Gölü Tabiat Parkı, doğal eşiklerini koruyarak alan yönetimi ve statüsü sayesinde kullanım için uygun bir yapıya sahiptir. Balıkçılık, bölgedeki köy halkı için önemli bir ekonomik faaliyettir. Göl çevresinde yer alan flora ve fauna, biyoçeşitlilik açısından oldukça zengindir. Kaya oluşumları içerisinde barınan farklı kültürel yerleşim izlerinin sağlıklı biçimde gelecek nesillere aktarılabilmesi için, öncelik bölgenin doğa tarihi eğitimi ve alternatif turizm işlevleri doğrultusunda değerlendirilmesine verilmelidir. Bölge; doğal yapısı, kaya oluşumları ve jeomiras alanları sebebiyle, jeoturizm bilinci çerçevesinde korunmalıdır (Kocalar, 2018).

Bölgede, Latmos (Beşparmak) Dağı'nın kuzeyinde bulunan manastır kalıntılarına yerel halk tarafından Kirselik adı verilmektedir. Bu manastır, Bafa Gölü'nün kuzeyinde, Kapıkırı Köyü'ne 3 km mesafede yer almaktadır. M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenen manastırın alanı yaklaşık 250 metrekaredir. Manastır, 12 yuvarlak kemer ve 8 sütunla desteklenmiş olup (Akkurnaz, 2018), günümüzde Çakraktepe olarak bilinen yerde kurulmuştur (Derinöz, 2021, s. 325).

Resim 4. Kirselik'teki Manastır Kilisesi

Res. 8- Kirselik'teki manastır kilisesi, eksonarteksin güney cephesi, ayrıntı, ortadaki sağlam kemer köşeliğindeki tuğla süsleme

Kaynak: Mercangöz, Z. (1990). Bafa Gölü Kirseluk'taki Manastır Kilisesi. Sanat Tarihi Dergisi, 5(5).

Yediler Manastırı, Latmos Dağı üzerinde, Milas ilçesi sınırları içerisinde yer almakta ve uzun yıllardır Hristiyanlık için kutsal bir alan olmuştur. Arkeolojik çalışmalar manastırı M.S. 10. yüzyıla tarihlendirmektedir (Peschlow, 2011). Manastırın duvarlarında, İsa Peygamber'in doğumu, ölümü, kutsanması ve günlük hayatına dair freskler bulunmaktadır. Ancak bu fresklerin çoğu günümüzde ciddi şekilde zarar görmüştür. Yerel halk durumu Muğla Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu'na bildirmiş fakat uzun yıllar herhangi bir koruma önlemi alınmamıştır. 2015 yılında, manastıra yol yapılması gündeme gelmiş ancak, yerel halkın ve sivil toplum kuruluşlarının tepkisiyle bu çalışma durdurulmuştur (Derinöz, 2021, s. 329).

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum analizi (case study) yaklaşımı temelinde yapılandırılmıştır. Durum analizi, belirli bir olguyu (Bafa Gölü'nün Ramsar ve turizm potansiyeli) derinlemesine ve bütüncül bir bağlam içinde incelemeye olanak tanır. Araştırma, Bafa Gölü'nün Ramsar Sözleşmesi bağlamında sahip olduğu ekolojik ve turistik değerleri ortaya koymayı ve bu değerlere ilişkin mevcut durumu SWOT analizi yöntemiyle değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın veri toplama süreci, ikincil veri kaynaklarının kapsamlı bir şekilde taranması ve gözlemsel alan çalışmalarının birleştirilmesiyle gerçekleştirilmiştir.

1. İkincil Veri Analizi: Bafa Gölü'ne ilişkin bilimsel yayınlar (SSCI, TR Dizin ve ulusal hakemli dergilerdeki makaleler), yüksek lisans ve doktora tezleri, resmi raporlar (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, DSİ raporları), çevresel izleme belgeleri ve turizm envanteri taranmıştır. Bu tarama, gölün ekolojik durumu (kirlilik seviyeleri, biyoçeşitlilik), kültürel miras envanteri (arkeolojik sit alanları, kaya resimleri) ve mevcut turizm altyapısı hakkında bilimsel dayanağı olan veriler sağlamıştır.
2. Gözlemsel Alan Çalışmaları: Göl çevresinde yapılan gözlemsel alan çalışmaları, bölgenin fiziksel özelliklerini, kullanıcı profillerini, turizm faaliyetlerinin yoğunluğunu ve koruma sorunlarını (kaçak yapılaşma, atık yönetimi eksiklikleri) yerinde değerlendirme açısından önem taşımıştır. Bu gözlemler, özellikle SWOT analizinin Zayıf Yönler ve Tehditler kategorilerindeki iddiaları somutlaştırmak için kullanılmıştır.

Literatür taraması ve yerel verilere dayalı olarak elde edilen bulgular, SWOT analiz tekniği kullanılarak Güçlü Yönler (S), Zayıf Yönler (W), Fırsatlar (O) ve Tehditler (T) kategorileri altında sistematik biçimde sınıflandırılmıştır.

- SWOT Girdilerinin Oluşturulması: Analiz girdileri, sadece genel gözlemlere değil, her bir maddenin bilimsel veya resmi bir kaynağa dayanmasına özen gösterilerek oluşturulmuştur. Örneğin, Güçlü Yönler Ramsar kriterleri ve ÖKA statüsü gibi bilimsel tanımlamalara; Tehditler ise resmi izleme raporlarındaki kirlilik verilerine ve yerel yönetimlerin kaçak yapılaşma kayıtlarına dayandırılmıştır.
- Stratejik Değerlendirme: SWOT analizi bu çalışmada yalnızca bir betimleme aracı değil, aynı zamanda Bafa Gölü'nün Ramsar kriterlerine uygunluk potansiyelini analiz etmeye yönelik stratejik bir değerlendirme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Bu sayede çalışma, alanın korunmasına ve sürdürülebilir turizm planlamasına ışık tutacak yapısal bir analiz zemini sunmaktadır. Analiz sonucunda elde edilen SWOT matrisi, koruma ve kullanım dengesini sağlayacak stratejik önerilerin geliştirilmesinde temel alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul başvurusuna gerek yoktur.

Bulgular

Bafa Gölü'nün Ramsar kriterleri ve sürdürülebilir turizm potansiyeli açısından yapılan SWOT analizi bulguları, tematik başlıklar altında gruplandırılarak ve akıcılık sağlanacak şekilde aşağıda sunulmuştur.

1. Güçlü Yönler (Strengths)

Ekolojik ve Biyolojik Çeşitlilik: Gölün Önemli Kuş Alanı (ÖKA) statüsü, zengin flora ve fauna çeşitliliği, Ramsar kriterlerini karşılamada en önemli dayanağı oluşturmaktadır.

Kültürel ve Tarihi Miras: Herakleia Antik Kenti, Latmos Dağları'ndaki tarih öncesi kaya resimleri ve Bizans dönemi manastırları, gölün sadece ekolojik değil, aynı zamanda kültürel bir destinasyon olmasını sağlamaktadır. Bu kültürel miras, Ramsar Sözleşmesi'nin kültürel değerleri koruma ilkesiyle doğrudan örtüşmektedir.

2. Zayıf Yönler (Weaknesses)

Yönetimsel ve Altyapısal Eksiklikler: Göl çevresindeki turizm altyapısının (yol, konaklama tesisleri, arıtma sistemleri) yetersizliği ve bölgenin farklı idari birimler (Aydın ve Muğla) arasında kalması nedeniyle bütüncül bir yönetim planının eksikliği temel zayıflıklardır.

Çevresel Kalite Sorunları: Büyük Menderes Nehri'nden gelen tarımsal kirlilik ve göl çevresindeki yerleşim yerlerinden kaynaklanan atıklar, gölün su kalitesini olumsuz etkilemektedir. 2023 yılı Çevre İzleme Raporlarına göre, göldeki ötrofikasyon seviyesinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3. Fırsatlar (Opportunities)

Ramsar Adaylığı ve Uluslararası Tanıtım: Gölün potansiyel Ramsar Alanı olarak tescillenmesi, uluslararası fonlara erişim ve küresel tanıtım fırsatları yaratacaktır. Ekoturizm ve Jeoturizm Potansiyeli: Latmos Dağları'nın jeolojik yapısı ve kaya resimleri, bölgeyi jeoturizm ve kültür turizmi açısından cazip kılmaktadır. Bu durum, kitle turizmi yerine doğa temelli, düşük etkili turizm modellerinin geliştirilmesi için büyük bir fırsattır.

4. Tehditler (Threats)

Kaçak Yapılaşma ve Kirlilik: Göl çevresinde özellikle son 10 yılda artan kaçak yapılaşma ve tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan kimyasal kirlilik, ekosistemi geri dönülmez şekilde tehdit etmektedir.

Taşıma Kapasitesi Aşımı Riski: Özellikle bahar ve yaz aylarında artan gününbirlik ziyaretçi sayısı, göl çevresindeki hassas alanlar üzerinde baskı oluşturmaktadır. Taşıma kapasitesi aşımı tehdidi, bölgedeki otopark yetersizliği, atık yönetimi sorunları ve belirli noktalarda (Örn: Kapıkırı Köyü) sosyal taşıma kapasitesinin zorlanması gibi göstergelerle desteklenmektedir. Bu durum, özellikle kültürel miras alanlarında vandalizm ve aşınma riskini artırmaktadır.

Ramsar Sözleşmesi'ne göre, bir sulak alanın listeye alınabilmesi için aşağıda belirtilen dokuz kriterden en az birini karşılaması gerekmektedir.

Bu çerçevede Bafa Gölü, aşağıda detaylı şekilde analiz edilmiştir:

Nadir veya Temsili Sulak Alan Tipi (Kriter 1): Bafa Gölü, Ege Bölgesi'nde yer alan nadir bir lagün kökenli sulak alan olup hem tatlı hem de hafif tuzlu su özellikleri göstermektedir. Denizle bağlantısının zamanla kesilmiş olması ve çevresinde geniş sulak alan mozaiklerinin bulunması, gölü bölgesel biyocoğrafya açısından önemli ve temsil edici bir sulak alan konumuna taşımaktadır (Çoban ve Göktuğ, 2023).

Tehlike Altındaki Türler İçin Önemli Habitat (Kriter 2): Bafa Gölü'nde bulunan yılan balığı (*Anguilla anguilla*), sağgöz (*Acanthobrama telavivensis*), sazangiller (*Cyprinidae*), tatlısu Levreği (*Dicentrarchus labrax*) ve tombik (*Sparus aurata*) gibi türler için önemli bir yaşam alanı sağlamaktadır (www.goller.gen.tr). Bu türlerin düzenli varlığı, gölün Ramsar'ın tehlike altındaki türler kriterine tam olarak uyduğunu kanıtlamaktadır.

Biyolojik Çeşitliliğin Desteklenmesi (Kriter 3): Göl ve çevresi, 260'tan fazla kuş türü başta olmak üzere birçok balık, sürüngen ve bitki türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bu durum, Bafa Gölü'nü Ege Bölgesi'nin önemli biyoçeşitlilik merkezlerinden biri haline getirmektedir (www.ntv.com.tr).

Göçmen Türler İçin Dinlenme ve Üreme Alanı (Kriter 4): Bafa Gölü, Afrika–Avrupa kuş göç yolları üzerinde stratejik bir noktada yer almakta; tepeli pelikanlar ve balıkçılar gibi birçok tür için konaklama, beslenme ve üreme alanı işlevi görmektedir. Bu özellik, alanın göçmen türlere yönelik kriteri tam olarak karşıladığını göstermektedir (www.ntv.com.tr).

Su Kuşu Popülasyon Yoğunluğu (Kriter 5): Bazı dönemlerde gölde su kuşu gözlenmektedir. Ancak bu yoğunluğun her yıl düzenli olarak sağlandığına dair sürekli bir izleme çalışması bulunmadığı için, bu kriter açısından kısmen karşılandığı değerlendirilmektedir.

Belirli Türlerin %1'inden Fazlasına Ev Sahipliği (Kriter 6): Küçük karabatak gibi bazı hassas türlerde önemli yoğunluklar kaydedilmiş olsa da Ramsar'ın %1 kuralı için düzenli ve uzun dönemli tür bazlı popülasyon verilerine ihtiyaç vardır. Bu kriterin tam olarak karşılanması için ileriye dönük detaylı popülasyon çalışmaları gereklidir.

Balık Türleri İçin Yaşam Alanı (Kriter 7): Bafa Gölü hem tatlı hem hafif tuzlu su balıklarının üreme ve beslenme döngülerini destekleyen doğal habitat özelliklerine sahiptir. Bu nedenle 7. kriteri karşılamakta ve balık popülasyonları için önemli bir alan oluşturmaktadır.

Göçmen Balıklar İçin Kritik Alan (Kriter 8): Gölün günümüzde denizle olan doğal bağlantısının kesilmiş olması sebebiyle, tipik bir göçmen balık alanı işlevi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu kriter tam anlamıyla karşılanmamaktadır.

Endemik veya Sınırlı Dağılıma Sahip Türler İçin Alan Sağlama (Kriter 9): Göl çevresinde endemik ve dar yayılışlı bitki türleri bulunmakta; özgün habitat yapıları bu türlerin varlığını desteklemektedir. Bu nedenle Bafa Gölü, 9. kriteri büyük ölçüde karşılayan bir sulak alan konumundadır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında Bafa Gölü'nün Ramsar adaylığı için SWOT analizi şu şekildedir.

Tablo 2. Bafa Gölü'nün Ramsar Adaylığı İçin SWOT Analizi

SWOT Kategorisi	Bulgular
Güçlü Yönler	Zengin biyolojik çeşitlilik (260+ kuş türü, bitkiler, balıklar)
	Göçmen kuşlar için uluslararası öneme sahip dinlenme ve beslenme alanı
	Tarihi ve kültürel mirasın (Herakleia, Latmos) ekolojik değerlerle birleşmesi
	Doğal peyzaj estetiği ve yüksek görsel çekicilik
	Akademik ilgi ve çevresel farkındalık projeleri
Zayıf Yönler	Düzenli ekolojik izleme ve tür verisi eksikliği
	Yetersiz altyapı (ulaşım, bilgilendirme, koruma tesisleri)
	Koruma-kullanma dengesi gözetilmeden yapılan turizm faaliyetleri
	Yetersiz yönetim ve denetim mekanizmaları
	Gölün deniz bağlantısının kesilmiş olması (balık göçü kriterinde zayıflık)
Fırsatlar	Ramsar adaylığı ve uluslararası koruma statüsü kazanma potansiyeli
	Sürdürülebilir doğa temelli turizm geliştirme imkânı
	Çevre eğitimi ve ekoturizm projeleri için uygun ortam
	Ulusal ve uluslararası fon ve hibe programlarına erişim olasılığı
	Yerel halkın doğa koruma ve turizm entegrasyonu fırsatı
Tehditler	Kaçak yapılaşma ve tarımsal kirlilik baskısı
	Kuş habitatlarında bozulmaya yol açabilecek aşırı ziyaretçi baskısı
	İklim değişikliğine bağlı su seviyesi değişimleri
	Taşıma kapasitesi aşımı riski
	Biyolojik çeşitlilik kaybı ve habitat daralması tehdidi

Sonuç ve Öneriler

Araştırma Bafa Gölü, sahip olduğu zengin biyolojik çeşitlilik, göçmen kuşlar için sağladığı yaşam alanı, antik dönemden günümüze ulaşan kültürel mirası ve etkileyici doğal peyzajı ile, Ramsar Sözleşmesi kriterleri açısından dikkate değer bir potansiyele sahiptir. SWOT analizi bulguları doğrultusunda değerlendirildiğinde, gölün bu güçlü yönleri, uluslararası düzeyde koruma statüsü kazanma ve sürdürülebilir turizm geliştirme fırsatları sunmaktadır.

Ancak, bu potansiyelin etkin bir biçimde değerlendirilebilmesi için mevcut zayıf yönlerin ve tehdit unsurlarının giderilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle altyapı eksiklikleri, çevresel izleme ve denetim mekanizmalarının yetersizliği, ziyaretçi bilincinin düşük olması ve kaçak yapılaşma gibi sorunlar, Bafa Gölü'nün Ramsar kriterlerine tam uyumluluğunu olumsuz etkileyebilmektedir. Alanın taşıma kapasitesinin aşılması, su kirliliği ve habitat kaybı gibi riskler, gölün ekolojik dengesi üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır.

Ramsar kriterleri bazında yapılan analiz, Bafa Gölü'nün özellikle nadir ve temsili sulak alan tipi (Kriter 1), tehlike altındaki türler için yaşam alanı (Kriter 2), biyolojik çeşitliliğin desteklenmesi (Kriter 3) ve göçmen türler için dinlenme ve üreme alanı sağlama (Kriter 4) gibi unsurlar açısından yüksek düzeyde uyum gösterdiğini ortaya koymuştur. Buna karşılık, göçmen balıklar için kritik alan sağlama (Kriter 8) gibi bazı kriterler günümüz koşullarında tam olarak karşılanamamaktadır.

Bu çerçevede, Bafa Gölü'nün Ramsar listesine aday gösterilmesi süreci, yalnızca doğal kaynakların korunması açısından değil, aynı zamanda bölgesel sosyoekonomik kalkınmayı destekleyen doğa temelli turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından da stratejik bir fırsat sunmaktadır. Ancak bu fırsatın sürdürülebilir bir yaklaşımla yönetilebilmesi, kapsamlı bir koruma planı, katılımcı yönetim modeli ve etkin izleme sistemlerinin oluşturulmasına bağlıdır.

Bu çalışma, Bafa Gölü'nün ekolojik ve kültürel değerlerini Ramsar Sözleşmesi'nin akılcı kullanım ilkesi çerçevesinde SWOT analizi ile değerlendirerek, koruma ve sürdürülebilir turizm planlaması arasındaki entegrasyon boşluğunu doldurmayı amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, Bafa Gölü'nün Ramsar kriterlerini fazlasıyla karşılayan güçlü yönlerle sahip olduğunu,

ancak yönetsel zayıflıklar ve çevresel tehditler nedeniyle bu potansiyelin risk altında olduğunu göstermektedir.

Çalışmanın temel katkısı, kültürel mirasın sulak alan yönetimine entegrasyonu konusunda somut bir model sunmasıdır. Bafa Gölü örneği, Ramsar Alanı adaylık süreçlerinde sadece biyolojik kriterlerin değil, aynı zamanda bölgenin eşsiz kültürel ve tarihi mirasının da (Herakleia, Latmos Kaya Resimleri) bir güçlü yön ve turizm fırsatı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu bulgular ışığında, Bafa Gölü'nün sürdürülebilir yönetimi için aşağıdaki stratejik öneriler geliştirilmiştir:

1. Bütüncül Yönetim Planı: Aydın ve Muğla Valilikleri ile ilgili bakanlıkların koordinasyonunda, Bafa Gölü'nü tek bir ekosistem olarak ele alan, Ramsar kriterlerine uygun, entegre bir yönetim planı acilen hazırlanmalıdır.
2. Kültürel Miras Odaklı Ekoturizm: Herakleia ve Latmos Kaya Resimleri çevresinde, sosyal taşıma kapasitesini aşmayacak şekilde, rehberli yürüyüş, jeoturizm ve kültür rotaları geliştirilmelidir. Bu rotalar, gölün ekolojik hassasiyetini gözeten, düşük etkili turizm faaliyetlerini teşvik etmelidir.
3. Çevresel İzleme ve Denetim: Büyük Menderes Havzası Planı ile uyumlu olarak, göle karışan tarımsal atıkların ve kaçak yapılaşmanın önüne geçilmesi için sürekli ve şeffaf çevresel izleme ve denetim mekanizmaları kurulmalıdır.
4. Farkındalık ve Eğitim: Yerel halk, turizm işletmeleri ve ziyaretçiler için Ramsar Sözleşmesi'nin önemi, gölün ekolojik hassasiyeti ve kültürel mirasın korunması konularında sürekli eğitim ve farkındalık programları düzenlenmelidir.

Bu önerilerin hayata geçirilmesi, Bafa Gölü'nün sadece ulusal değil, uluslararası düzeyde de korunmasını sağlayacak ve bölgeyi sürdürülebilir turizm açısından örnek bir destinasyon haline getirecektir.

Kaynakça

- Akkurnaz, Sedat (2018). "Latmos ve Herakleia Yerleşimleri". Aydın'da Bir Dünya Kültür Mirası Latmos. Ed. Engin Akdeniz ve Sedat Akkurnaz. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Çağırnkaya, S. S, Meriç, Dr. B. T. 2013. Türkiye'nin Önemli Sulak Alanları: Ramsar Alanlarımız, Orman ve Su İşleri Bakanlığı-Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Hassas Alanlar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Çoban, G., & Göktuğ, T. H. (2023), Evaluation of lake Bafa Nature Park in terms of ecotourism potential. *ArtGRID*, 5(2), 194-215.
- Davis, T. J., Blasco, D., & Carbonell, M. (1997). The Ramsar Convention manual: a guide to the Convention on wetlands (Ramsar, Iran, 1971).
- Derinöz, B. (2021). Towards A New Tourism Approach: Bafa (Latmos) Geotourism Area. *Kültür Araştırmaları Dergisi*, (9), 309-337.
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP). (2024). Türkiye'nin Ramsar Alanları.
- Hüliden, O. (2000). Pleistarchos und die Befestigungsanlagen von Herakleia am Latmos. *Klio*, 82(2), 382-408.
- Kocalar, A. C. (2018). Archaeological-Natural-Geological-Historical-Cultural Environment (Rivers-Basins-Lakes) Conservation Issues and Solution Proposals: "Bafa Lake Natural Park", Mimarlık, Planlama ve Tasarım Alanında Yenilikçi Yaklaşımlar.

Kocalar, A. C. (2020). Latmos Geopark (Beşparmak Mountains) with Herakleialatmos Antique Harbour City and Bafa Lake Natural Park in Turkey. *Turkish Journal of Engineering*, 4(4), 176-182.

Korkanç, S. Y. (2004). Sulak Alanların Havza Sistemi İçindeki Yeri. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 6(6), 117-126.

Mercangöz, Z. (1990). Bafa Gölü Kırseluk'taki Manastır Kilisesi. *Sanat Tarihi Dergisi*, 5(5).

Peschlow, Aneliese (2011). Latmos'ta Bir Karia Kenti: Herakleia (Şehir ve Çevresi). Ankara: Homer Kitabevi.

Peschlow-Bindokat, A. (2006). Tarihöncesi İnsan Resimleri. Latmos Dağları'ndaki Prehistorik Kaya Resimleri, (Çev. Işıl Işıklıkaya), Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, ISBN: 9799756959168, 2006, İstanbul.

Talay, İ., Akpınar, N., & Belkayalı, N. (2010). Doğal Kaynakların Rekreasyonel ve Turizm Amaçlı Kullanımının Ekonomik Değerinin Tespiti:Göreme Tarihi Milli Parkı Örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 8(2), 137-146. https://doi.org/10.1501/Cogbil_0000000109

İnternet Kaynakları:

Archeology Art History, (2011). Retrieved from https://www.arkeolojisanat.com/shop/kategori/kitap/sanat-tarihi_16_71.html (Erişim Tarihi: 15/04/2025)

<https://kulturportali.gov.tr/turkiye/aydin/turizmkativiteleri/bafa-golu> (Erişim Tarihi: 10/04/2025)

<https://www.birhayalinpesinde.com/bafa-golu> (Erişim Tarihi: 15/04/2025)

<https://www.goller.gen.tr/bafa-golunde-hangi-balik-turleri-bulunuyor.html> (Erişim Tarihi: 14/04/2025)

<https://www.ntv.com.tr/galeri/n-life/gezi/bafa-golu-261-kus-turune-ev-sahipligi-yapiyor,VUfNX73Xk0KcmN5hBexk9A> (Erişim Tarihi: 11/04/2025)

Hürriyet Seyahat (2017). <http://www.hurriyet.com.tr/seyahat/isteaydinin-yeni-antik-rotasi-40584004> (Erişim Tarihi: 11/04/2025)

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışma tek yazarlıdır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Literature review: Wetlands are recognized as some of the most biologically productive and ecologically valuable ecosystems in the world. They provide critical ecosystem services such as flood control, carbon sequestration, biodiversity conservation, and climate regulation. The Ramsar Convention, signed in 1971 in Ramsar, Iran, is the first international treaty aimed at the conservation and wise use of wetlands, particularly emphasizing the importance of wetlands for waterfowl habitats. Turkey, having joined the Ramsar Convention in 1994, has so far designated 14 wetlands as Ramsar Sites. However, several other ecologically significant wetlands, including Lake Bafa, have been identified as potential candidates without official designation. Lake Bafa, located between Aydın and Muğla provinces, stands out due to its rich biodiversity, the presence of migratory bird habitats, archaeological remains such as the Herakleia Ancient City and Latmos rock paintings, and its scenic natural landscapes. Despite its ecological and cultural significance, the lake remains vulnerable to anthropogenic pressures such as illegal construction, agricultural pollution, and unregulated tourism. Previous research on Lake Bafa has primarily focused on its geological formation, ecological diversity, and historical heritage. However, comprehensive studies evaluating its ecological and touristic values together within an international conservation framework, specifically using SWOT analysis linked to Ramsar criteria, remain limited. This study addresses this gap by systematically analyzing Lake Bafa's strengths, weaknesses, opportunities, and threats in light of Ramsar eligibility.

Methodology: This research adopts a qualitative case study approach. Data were collected from secondary sources, including scientific publications, official environmental and tourism reports, and previous archaeological and ecological studies related to Lake Bafa and its surroundings. Additionally, observational fieldwork was conducted to validate secondary data and gain insights into the physical, ecological, and tourism-related characteristics of the area. The main analytical framework used in this study is SWOT analysis, categorizing findings into Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats. In addition, the evaluation systematically applies Ramsar Convention's nine criteria for wetlands of international importance to determine Lake Bafa's potential eligibility. Through this combined methodology, the study provides both a snapshot of the current status of the lake and strategic insights for its future conservation and sustainable development.

Findings and discussion: Strengths: Lake Bafa possesses significant ecological and cultural assets. The area supports rich biodiversity, including over 260 bird species, and serves as an important habitat for migratory birds such as flamingos, pelicans, and cormorants. The historical remains of Herakleia and the Latmos rock paintings integrate natural beauty with cultural depth, enhancing its uniqueness as a Ramsar candidate. Moreover, the growing academic interest and national environmental awareness strengthen its conservation profile. **Weaknesses:** Despite these assets, Bafa Lake faces notable infrastructural and management deficiencies. Insufficient transportation access, lack of environmental monitoring systems, inadequate visitor guidance, and absence of a comprehensive management plan are key weaknesses. Furthermore, the disconnection from the sea limits its functionality under Ramsar's criterion related to migratory fish. **Opportunities:** The lake's potential Ramsar designation presents a significant opportunity for international recognition and funding. The area's suitability for sustainable, low-impact ecotourism, environmental education, and nature-based recreation offers additional development avenues. Stakeholder collaboration, particularly involving local communities and academic institutions, could further bolster conservation efforts. **Threats:** Serious threats include illegal construction, agricultural runoff leading to pollution, the impact of unregulated tourism exceeding the area's carrying capacity, and climate change-induced water level fluctuations. These pressures could diminish the ecological integrity of the lake and hinder its Ramsar candidacy. **Ramsar Criteria Compliance:**

- **Criterion 1:** Rare wetland type in the Aegean with unique hydrological features (met).
- **Criterion 2:** Habitat for globally threatened species (met).
- **Criterion 3:** Supports significant biodiversity (met).
- **Criterion 4:** Key stopover for migratory birds (met).
- **Criterion 5-6:** Partial compliance due to insufficient monitoring data.
- **Criterion 7:** Habitat for freshwater fish species (met).
- **Criterion 8:** Not fully applicable due to loss of marine connection.

- **Criterion 9:** Presence of endemic and narrow-range species (met).

Overall, Bafa Lake largely meets Ramsar eligibility criteria, with some gaps needing further research and management improvements.

Results and recommendations: This study highlights Lake Bafa as a strong candidate for Ramsar Site designation due to its ecological richness, cultural heritage, and potential for sustainable tourism development. However, to fully realize this potential, critical steps must be taken:

- **Preparation of a Comprehensive Management Plan:** A detailed conservation and sustainable use plan aligned with Ramsar's wise use principle must be developed, integrating ecological, cultural, and touristic dimensions.

- **Implementation of Continuous Monitoring Systems:** Regular data collection on water quality, species populations, and habitat health is crucial for adaptive management.

- **Strengthening Stakeholder Participation:** Local communities, NGOs, universities, and governmental agencies should actively collaborate in governance, conservation, and promotional activities.

- **Development of Sustainable Tourism Strategies:** Ecotourism practices emphasizing minimal environmental impact, carrying capacity management, and environmental education should be prioritized.

- **Acceleration of the Ramsar Nomination Process:** Necessary documentation, including ecological inventories, cultural site protection plans, and stakeholder support statements, should be finalized to initiate formal application procedures.

By taking these strategic actions, Bafa Lake could not only safeguard its invaluable natural and cultural heritage but also become a model of integrated wetland management in Turkey. Ensuring the balance between conservation and sustainable use is vital to securing the future of Lake Bafa for both local communities and global environmental stewardship.